LUND UNIVERSITY

Environment: the invisible victim of sanctions against Iran

Khatami, Sina

Published in:
Etemad Daily Newspaper, No. 3115

2014

Link to publication

Citation for published version (APA):
Khatami, S. (2014). Environment: the invisible victim of sanctions against Iran. *Etemad Daily Newspaper, No. 3115*, 13. http://etemadnewspaper.ir/1393/09/03/Main/PDF/13930903-3115-13-11.pdf

Total number of authors:
1

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

جامعه

ejtemaee@etemadnewspaper.ir

سر خط خبرها

معاونت زنان ریاست جمهوری موظف به ارایه گزارش عملکرد خود به مجلس هر شش ماه یکبار شد **ایسنا**

تبادل اطلاعات سازمانی شهرداری در شبکه‌های اجتماعی ممنوع شد **ایلنا**

۵۰۰ کودک کار در تهران بیمه شدند **ایسنا**

دانشجویان علامه وام ازدواج می‌گیرند **ایسنا**

ظرفیت تامین یک چهارم آب مصرفی شهروندان تهرانی، از باران **ایسنا**

دستورالعمل‌های بوفه مدارس بازنگری می‌شود **ایلنا**

۱۳/۵ درصد تهرانی‌ها بالای ۶۰ سال **تسنیم**

مسعود سلطانی‌فر، رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با بیان اینکه ظرف ۱۱ سال آینده تعداد هتل‌های موجود ۴ ستاره کشور باید دو برابر شود، گفت: باید تا سال ۲۰۲۵ حدود ۲۵۰ هتل ۴ ستاره در کشور ساخته شود **تسنیم**

عباس صداقت، رییس اداره ایدز وزارت بهداشت گفت: ۳۸/۹ درصد از افراد مبتلا به ایدز در سال ۹۲ از طریق رابطه جنسی غیرایمن، به این ویروس مبتلا شده‌اند. **فارس**

خبر

«فرهادی» به روایت چهار چهره ماندگار

ایسنا | محمد فرهادی، وزیر پیشنهادی علوم روز چهارشنبه برای اخذ رای اعتماد به مجلس می‌رود. سعید سهراب پور، چهره ماندگار سال ۸۳ در رشته مهندسی و قائم مقام بنیاد ملی نخبگان گفت: در آموزش عالی فرهادی را از نظر تجربه و سابقه علمی قبول دارند و به او احترام می‌گذارند. سید حسن حسینی، عضو هیات علمی دانشگاه تهران و چهره ماندگار سال ۸۳ در رشته علوم انسانی گفت: فرهادی به دلیل سطح علمی بالا یکی از بهترین گرینه‌های مطرح شده است. یوسف ثبوتی، چهره ماندگار سال ۸۰ در رشته ریاضیات و فیزیک درباره شخصیت وزیر پیشنهادی علوم گفت: فرهادی از هر نظر فردی شایسته است و سابقه کار بسیاری دارد. رضا ملک‌زاده ،معاون وزیر بهداشت و چهره ماندگار سال ۸۲ رشته پزشکی و علوم تجربی گفت: فرهادی فرد باتجربه‌یی در وزارت علوم و همچنین وزارت بهداشت است.

وزارت بهداشت درباره وضعیت آب تهران به مردم گزارش دهد

ایلنا | اسماعیل کهرم، مشاور رییس سازمان حفاظت محیط زیست در امور محیط طبیعی گفت: وزارت بهداشت باید وضعیت آلودگی آب تهران را به دقت بررسی و نتیجه صحیح را به مردم گزارش کند. سفره‌های آب زیر زمینی تهران توسط چاه‌های جدید که حاوی فاضلاب و فضولات انسانی هستند، احاطه شده است، بنابراین آلودگی آب تهران مساله‌یی دور از ذهن نیست. اسماعیل کهرم در ارتباط با آلودگی آب تهران گفت: یکی از اعضای شورای شهر مساله آلودگی آب تهران را عنوان کرده و همچنین اظهار کرده است که مستنداتی در این زمینه دارد، بنابراین وزیر بهداشت باید کمیته‌یی را تعیین کند تا این مستندات بررسی و جوابی صحیح و دقیق را به مردم بدهد. وی با بیان اینکه اکنون ۴۹ درصد از آب شرب تهران از چاه‌ها تامین می‌شود، افزود: سفره‌های آب زیر زمینی تهران نیز توسط چاه‌های جدید که حاوی فاضلاب و فضولات انسانی هستند، احاطه شده است، بنابراین آلودگی آب تهران مساله‌یی دور از ذهن نیست. وی در پایان افزود: سازمان حفاظت محیط زیست با توجه به لابراتوارهایی که در اختیار دارد، آب تهران را آزمایش کند و نتیجه‌اش را در اختیار مردم بگذارد. موضوع آلودگی آب تهران از سوی رحمت‌الله حافظی، رییس کمیته سلامت شورای شهر در هفته‌های گذشته مطرح شد. این موضوع بلافاصله از سوی سید حسن قاضی زاده هاشمی، وزیر بهداشت ومدیرعامل آبفای تهران تکذیب شد. وزیر بهداشت معتقد است: آب تهران سالم است.

دبیرستان بروجرد یک مشاور برای ۵۰۰ دانش‌آموز دارد

هزار و یک گره آموزش و پرورش با مدارس دولتی

نظر خودتان را در مورد این مطلب برایمان پیامک کنید ۳۰۰۰۴۷۵۳

گزارش

□ **مریم بابایی** / قتل معلم فیزیک در کلاس درس در دبیرستانی در شهرستان بروجرد از سوی دانش‌آموزی که برای توجیه غیبت به همراه پدر به مدرسه آمده بود، این روزها جامعه فرهنگیان کشور را تحت تاثیر قرار داده است. معلم فیزیک آن طور که گفته می‌شود «آرام و بی‌حاشیه» بوده و خصومتی با دانش‌آموز نداشته، تنها اخبار غیرموثق از انگیزه دانش‌آموزی که در حال حاضر متواری است و پدر به جای او بازداشت شده این است که نمره فیزیک او در کارنامه ۴۵ روزه صفر بوده است. دلیلی که به تنهایی نمی‌تواند انگیزه دانش‌آموز ۱۵ ساله برای قتل معلم به بدترین شکل با ضربات چاقو در مقابل چشم دانش‌آموزان باشد. زوایه‌های روانشناسانه و شرایط خانوادگی و شخصیتی دانش‌آموز همچنان نامشخص است. اما آنچه در این گزارش به آن پرداخته شده، شرایط مدرسه‌یی است که این اتفاق در آن افتاده است. دبیرستان دولتی با بیش از ۵۰۰ دانش‌آموز در یکی از مناطق حاشیه‌یی شهرستان بروجرد. به گفته یکی از معلمان این دبیرستان پسرانه دولتی در گفت‌وگو با «اعتماد» این مدرسه تنها برای دانش‌آموزان سال اول، شش کلاس دارد که جمعیت حاضر در کلاس‌ها کمتر از ۳۵ دانش‌آموز نیست و در مواردی به ۳۸، ۴۰ و بالاتر هم می‌رسد. به گفته این معلم، کلاسی که این اتفاق در آن افتاده نزدیک به ۴۰ دانش‌آموز داشته و از کلاس‌های پرجمعیت و شلوغ مدرسه بوده است. تعداد مشاور در این مدرسه به ازای ۵۰۰-۴۰۰ دانش‌آموز تنها یک نفر است که به طور دایم در مدرسه حضور ندارد. بالا بودن تعداد دانش‌آموز و غیرقابل کنترل بودن آنها ویژگی‌ای است که در مورد این دبیرستان پسرانه گفته می‌شود. آنچه این روزها به عنوان چالش مدارس دولتی مطرح است، نوعی «کم اهمیتی» و «بی‌توجهی» مسوولان به این نوع مدارس است. سیاست دولت یازدهم برای بهبود وضعیت آموزش و پرورش و حل مشکلات بودجه‌یی تقویت مدارس خصوصی است. مدارس دولتی با کمبود سرانه آموزشی، جمعیت بالا و کلاس‌های شلوغ مواجهند و بنا بر آمار با استاندارد جهانی نسبت معلم به دانش‌آموز فاصله زیادی دارند. کمبود معلم پرورشی و مشاور در مدارس و ارتباط نگرفتن دانش‌آموزان با آنها از دیگر چالش‌های این مدارس است.

واگذاری مدارس دولتی و خرید خدمت از مدارس خصوصی

کسری بودجه و سیاست دولت یازدهم برای خصوصی‌سازی آموزش و پرورش منجر به دنبال شدن طرح‌هایی همچون خرید خدمت از مدارس خصوصی، واگذاری مدارس دولتی به نهادها و سازمان‌های غیر دولتی از سوی معاونت مشارکت‌های مردمی آموزش و پرورش و فروش این مدارس و تبدیل آنها به مکان‌هایی با کاربری تجاری شده است. دنبال کردن این سیاست‌ها به نظر کارشناسان باعث کم‌توجهی به کیفیت مدارس دولتی شده است. از طرف دیگر هزینه بالای مدارس غیردولتی باعث شده همچنان بالاترین درصد دانش‌آموزان در مدارس دولتی مشغول باشند. بنابر آمار رسمی تنها یک میلیون و ۲۰۰ دانش‌آموز در مدارس غیر دولتی تحصیل می‌کنند یعنی چیزی حدود بیش از ۹۰ درصد دانش‌آموزان در مدارس دولتی مشغولند که با کمبود سرانه آموزشی، معلم و مشاور روبه‌رو هستند. از طرفی آموزش و پرورش در این دوره صحبت از خرید ۵۰۰ هزار صندلی خالی مدارس غیردولتی کرده است. شهریه‌های میلیونی که در مواردی به ۲۰ میلیون هم می‌رسد دلیل خالی ماندن این مدارس است. خرید خدمت و فرستادن دانش‌آموزان مدارس دولتی به این مدارس یکی از سیاست‌های آموزش و پرورش است که این اقدام نیز به دلیل مشخص نبودن چگونگی انتخاب دانش‌آموزان انتقادات زیادی را به دنبال داشته است.

به گفته کارشناسان آموزشی با این شیوه، مدارس دولتی از دانش‌آموز زرنگ و درسخوان خالی می‌شود و کار معلم و مدیر و ناظم در چنین مدارسی به مراتب سخت‌تر است. از طرف دیگر با وجود افزایش ۲۶ درصدی بودجه آموزش و پرورش سال ۹۳ نسبت به سال قبل، این وزارتخانه در سال جاری با شش هزار میلیارد تومان کسری بودجه مواجه است. در حال حاضر به گفته وزیر آموزش و پرورش بیش از ۹۸/۵ درصد از بودجه آموزش و پرورش صرف پرداخت حقوق کارکنان می‌شود که این وضعیت نیز مستقیما به کاهش کیفیت مدارس دولتی منجر می‌شود.

پایین بودن نسبت معلم به دانش‌آموز در مدارس دولتی

مسوولان آموزش و پرورش می‌گویند «به ازای هر ۱۱ دانش‌آموز، یک معلم داریم که با این آمار از کشورهای اروپایی بالاتر و در حد کشورهای بسیار پیشرفته مانند سوییس هستیم.» معیار آمارگیری آنها ظاهرا جمعیت ۱۲ میلیونی دانش‌آموزان و تعداد یک میلیون فرهنگی است. در حالی که از یک میلیون فرهنگی حدود ۳۸ درصد آنها در بخش‌های اجرایی، خدماتی و اداری آموزش و پرورش مشغول هستند که با کم کردن این تعداد نسبت معلم به دانش‌آموز به ۱ به ۱۷ می‌رسد. این نسبت در شهرستان و روستاها به یک به ۲۲ و در مناطق محروم به یک به ۳۵ هم می‌رسد. نتیجه این وضعیت کلاس‌های شلوغی می‌شود که کنترل آن خصوصا در دبیرستان‌های پسرانه بسیار دشوار می‌شود.

حضور چند ساعته مشاور در مدارس

بنا به گفته مسوولان آموزش و پرورش هم‌اکنون ۱۸ هزار و ۲۰۰ مشاور و ۵۷ هزار معاون و مربی پرورشی رسمی در کشور به همراه پنج هزار مربی قرآنی در حال فعالیت هستند. بنا به آمار رسمی در حال حاضر حداقل با کمبود هشت هزار مربی امور تربیتی در مدارس کشور روبه‌رو هستیم. به عبارتی ۱۸ هزار مشاور در مدارس کشور برای ۱۲ میلیون دانش‌آموز در حال فعالیت هستند که سهم هر ۱۵ دانش‌آموز یک ساعت مشاوره در هفته است. نتیجه این وضعیت حضور چند ساعته مشاور در مدارس دولتی در هفته است. به گفته مشاوران مدرسه در گفت‌وگو با «اعتماد» این چند ساعت در هفته نیز به اموری همچون کارهای اداری، تشکل پرونده دانش‌آموزان و... می‌گذرد و عملا ارتباطی با دانش‌آموزان شکل نمی‌گیرد. این در حالی است که یکی از بالاترین آمارهای بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی مربوط به رشته‌های روانشناسی و مشاوره است. در حال حاضر نرخ بیکاری در علوم رفتاری و اجتماعی ۲۰/۱ درصد است.

دستور فانی برای حمایت قضایی ویژه از خانواده معلم بروجردی

رییس مرکز اطلاع‌رسانی و روابط عمومی وزارت آموزش و پرورش، از دستور وزیر آموزش وپرورش برای حمایت قضایی ویژه از خانواده معلم بروجردی خبر داد. علیرضا جدایی اظهار کرد: روز شنبه متاسفانه در حادثه‌یی باور نکردنی دانش‌آموز یکی از دبیرستان‌های شهرستان بروجرد دبیر فیزیک مدرسه خود را مورد حمله قرار داد که متاسفانه بر اثر ضربه چاقوی این دانش‌آموز، معلم بروجردی در بیمارستان درگذشت. رییس مرکز اطلاع‌رسانی و روابط عمومی وزارت آموزش وپرورش درباره جزییات این حادثه افزود: براساس بررسی‌های اولیه صورت گرفته این دانش‌آموز به همراه ولی خود به مدرسه مراجعه می‌کند و با مشاهده نمره درس فیزیک، به کلاس درسی معلم که در حال تدریس بود رفته و با چاقو به وی حمله می‌کند. وی از پیگیری این حادثه به صورت ویژه برای روشن شدن ابعاد قضیه و صیانت از حقوق این معلم خبر داد و خاطرنشان کرد: انتظار می‌رود مراجع انتظامی و قضایی نسبت به واکاوی ابعاد مختلف حادثه و پیگیری حقوق این همکار شایسته فرهنگی در کوتاه‌ترین زمان، اقدامات جدی به عمل آورند. جدایی تصریح کرد: به دستور وزیر آموزش وپرورش معاونت حقوقی این وزارتخانه مامور شده است در همه مراحل رسیدگی به این پرونده حمایت قضایی ویژه از خانواده مرحوم محسن خشخاشی را انجام دهد. رییس مرکز اطلاع‌رسانی وروابط عمومی وزارت آموزش وپرورش با اشاره به اهمیت اخبار آموزش وپرورش و تاثیر آن در سطح جامعه از اصحاب رسانه خواست همانند گذشته، در تنظیم و توزیع اخبار دقیق این حادثه دقت و صحت را مورد عنایت ویژه قرار دهند. وی، درگذشت این معلم گرامی را به جامعه فرهنگیان فرهیخته استان لرستان و شهر بروجرد و خانواده معزز آن مرحوم تسلیت و تعزیت گفت.

نگاه روز

مرگ خاموش

محیط زیست؛ قربانی نادیده تحریم‌های بین‌المللی

سینا خاتمی*

به عقیده کارشناسان بین‌المللی عزم جدی ایران برای توسعه سریع و مستقل، با وجود فشارهای بین‌المللی بر سر برنامه هسته‌یی، اثرات مخرب جدی بر محیط زیست کشور وارد کرده است. این اثرات به مرزهای ایران محدود نبوده و نسل‌های متعددی از ایرانیان را تحت‌الشعاع قرار خواهد داد. با این وجود محیط زیست در مذاکرات هسته‌یی هیچ جایگاهی ندارد. دکتر کاوه مدنی -استاد مدیریت محیط زیست در مرکز سیاست‌های محیط زیست امپریال کالج لندن- و نازنین سروش -تحلیلگر سیاسی خاورمیانه- در مقاله اخیر خود در گاردین از اثرات نادیده زیست محیطی تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران پرده برداشته‌اند و کارایی تحریم‌ها را به عنوان ابزاری برای «تحت‌فشار قرار دادن کشورها برای تغییر سیاست بدون تاثیرات منفی بر حقوق انسانی امنیت و بقا» مورد پرسش و نقد قرار داده‌اند. این یادداشت برگردانی است از این مقاله گاردین. در تئوری، تحریم ابزاری است سیاسی برای منزوی ساختن و ضربه زدن به اقتصاد کشور تحریم‌شونده؛ تا در پی آن، کشور مورد نظر ناچار به تغییر خط مشی‌ها و سیاست‌های کلان خود شود بدون اینکه اثری بر حقوق انسانی زیستن و امنیت شهروندان کشور تحریم‌شونده داشته باشد. در مقابل کشور مورد تحریم می‌تواند از راهکارهای متفاوتی برای تحلیل فشارهای اقتصادی ناشی از تحریم استفاده کند اما این راهکارها ممکن است به بخش‌های اقتصادی ضربه وارد کند. به طور خاص در مورد ایران، می‌توان گفت تحریم‌ها به تمایل هرچه بیشتر برای تسریع توسعه و گسترش زیرساخت‌های منابع آب، تولید انرژی و تامین امنیت غذایی دامن زده است. به یاری سیاست‌های داخلی، ایران توانسته است فشارهای ناشی از تحریم‌ها را کاهش دهد، اما پیامدهای محیط زیستی این سیاست‌ها باقی مانده است. تبدیل کارخانجات پتروشیمی به پالایشگاه‌های نفت، از جمله سیاست‌های واکنشی به تحریم‌هاست. تا سال ۱۳۸۹، ایران ۴۰ درصد از سوخت مصرفی مورد نیاز خود را از طریق واردات تامین می‌کرده است. پس از وضع جریمه‌های سنگین برای فروش بنزین به ایران توسط باراک اوباما، واردات سوختی ایران به میزان ۷۵ درصد کاهش یافت. در پاسخ، ایران پالایشگاه‌های خود را گسترش داد به پالایش و تولید سوختی دست زد که برخی آن را عامل اصلی آلودگی مهلک هوای کشور می‌دانند. توسعه شتابان زیرساخت‌ها و سازه‌های آبی به همراه اعطای یارانه‌های هنگفت در بخش کشاورزی نمونه‌های دیگری از این دست سیاست‌ها هستند؛ سیاست‌هایی که برای پیشبرد توسعه کشور تحت فشارهای ناشی از حمله عراق، تحریم‌های بین‌المللی و تهدیدات موجود برای امنیت غذایی کشور ضروری به نظر می‌رسیدند. در حال حاضر، ایران سومین کشور سدساز جهان است. نتیجه این سیاست اما خشکیدن رودخانه‌ها، و همچنین مصرف بی‌رویه منابع آب زیرزمینی و آب‌های سطحی و تخریب تالاب‌ها در کشوری که در آن معاهده بین‌المللی رامسر برای حفاظت از تالاب‌ها در سال ۱۳۴۹ امضا شده است. دیگر بخش‌های محیط زیست ایران نیز متاثر از سیاست‌های واکنشی به تحریم‌ها بوده‌اند. سیاست‌هایی که از پیامدهای فراگیر محیط زیستی و ناشی از توسعه شتابزده چشم پوشیده‌اند. پرواضح است که در پی محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها و از سر اجبار، حفاظت از محیط زیست در زمره آخرین اولویت‌ها قرار گرفته است. علاوه بر این شرایط، ایالات متحده امریکا با سوءاستفاده از قدرت سیاسی خود اقدام به محدود و مسدود کردن برخی کمک‌ها و تسهیلات مالی نهادهای بین‌المللی (نظیر برنامه پیشرفت و توسعه ملل متحد (UNDP) و تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) برای مقاصد محیط زیستی کرده است که موجب تحلیل بیشتر منابع محیط زیستی ایران شده است. این در حالی است که بر اساس قواعد بین‌المللی این نهادها باید فاقد هر گونه محدودیتی در جهت کمک به بهبود وضعیت زندگی معیشتی و محیط زیستی در کشورهای در حال توسعه باشند. با وجود فشارهای بین‌المللی، ایران توانسته است به صادرات نفت و گاز خود، ساخت پالایشگاه‌ها و توسعه سدسازی ادامه دهد. اما ابعاد محیط زیستی این توسعه مستقل و شتابزده شامل افزایش چشمگیر آلودگی، تقلیل منابع آبی، تسریع جنگل‌زدایی و بیابان‌زایی و تحلیل تنوع زیستی هستند. فارغ از اینکه آیا آنچنان که بعضی از مسوولان می‌گویند این مصائب محیط زیستی بخشی از مقاصد تحریم‌ها بوده‌اند یا خیر، بی‌شک عواقب محیط زیستی تحریم‌ها از مرزهای ایران فراتر رفته و اثرات آن بر نسل‌های آینده سایه خواهد افکند که نشان می‌دهند که تحریم‌ها ناقض آشکار حقوق بشر در منطقه است. اما توافق اخیر امریکا و چین بر سر کاهش تولید گازهای گلخانه‌یی که می‌توان آن را به عنوان نقطه عطفی در تاریخ مذاکرات بین‌المللی بر سر تغییرات اقلیمی و گرمایش زمین قلمداد کرد، حاکی از بلوغی نوپا در نگاه رهبران سیاسی نسبت به مسائل زیست محیطی است که نوید می‌دهد این رهبران به این باور رسیده‌اند که این گونه مسائل مرزپذیری سیاسی و جغرافیایی نداشته و حل آنها نیازمند عزم و تلاشی جهانی است. گفتنی است که مشکلات محیط زیستی ایران از چشم مجامع بین‌المللی هم دور نمانده است. سازمان بهداشت جهانی (WHO)، چهار شهر ایران را در رده ۱۰ شهر آلوده جهان قرار داده است. اهواز، شهر نفت‌خیز و صنعتی خوزستان، آلوده‌ترین شهر جهان است. غلظت آلاینده‌ها در این شهر سه برابر بیشتر از شهر پکن است که همواره به عنوان یکی از آلوده‌ترین شهرهای جهان شناخته می‌شود. سنندج (رتبه ۳)، کرمانشاه (رتبه ۶) و یاسوج - پایتخت طبیعی ایران- (رتبه ۹)، دیگر شهرهای آلوده ایران در رده جهانی هستند که علت آلودگی آنها فعالیت‌های صنعتی، گرد و غبار مهاجر از عراق و سطح کیفی پایین بنزین مصرفی هستند. در کمال تعجب، تهران در زمره ۱۰ شهر آلوده جهان قرار نگرفته است. بحران وخیم آب در ایران، گواه دیگری بر مشکلات محیط زیستی کشور است. دریاچه‌ها و رودخانه‌ها یکی پس از دیگری خشک می‌شوند. دریاچه ارومیه که روزی بزرگ‌ترین دریاچه شور در خاورمیانه بود، رو به خشکی کامل است. زاینده‌رود- پشتیبان توسعه و بقا در مرکز ایران- در اکثر ایام سال بی‌آب است. تالاب‌ها در نقاط مختلف کشور خشک می‌شوند و کیفیت آب در پاره‌یی نقاط پر جمعیت به‌شدت رو به افول است. خشکیدن آب‌های سطحی موجب ازدیاد ریزگردها در مناطق مختلف شده است. ریزگردها صدمه جدی به کشاورزی و طیور وارد می‌کنند و سطح کیفی زندگی ساکنان این مناطق را پایین می‌آورند که در نهایت کوچ اجباری از این مناطق را به دنبال خواهد داشت. کاهش چشمگیر آب‌های سطحی، برداشت بی‌رویه از منابع تجدیدناپذیر زیرزمینی را ترغیب کرده است. از این رو، ایران در حال هزار یکی از بزرگ‌ترین استخراج‌کنندگان آب‌های زیرزمینی در دنیا محسوب می‌شود که در آن سطح آب زیرزمینی در مدت زمان نسبتا کوتاهی به‌شدت افول کرده است و موجب نشست عمده زمین در برخی نقاط کشور شده است. تخمین زده می‌شود که ایران ۷۰ درصد منابع آب زیرزمینی خود را مصرف کرده است؛ به نظر بعضی کارشناسان کاهش جدی کیفی و کمی آب زیرزمینی مساله ملی محیط زیستی دیگری (پس از مساله ملی دریاچه ارومیه) است که ایرانیان باید در انتظار آن باشند. تنوع زیستی غنی ایران در نقطه تلاقی آسیا، آفریقا و اروپا، در پی تخریب زیست‌بوم‌های طبیعی که حاصل از توسعه روزافزون شهرنشینی، آلودگی‌های صنعتی، زباله‌ها و پسماندها، چرای بی‌رویه و فزاینده طیور، جنگل‌زدایی، بیابان‌زایی و فرسایش خاک است، به طرز نگران‌کننده‌یی آسیب دیده است. به لطف فعالیت‌های مخرب انسانی، یوزپلنگ آسیایی (چیتا)، خرس سیاه آسیایی، آهوی گواتردار ایرانی و گوره خر آسیایی (ایرانی) از جمله گونه‌های با ارزش رو به انقراض هستند. فارغ از اینکه توافقی بر سر برنامه هسته‌یی ایران حاصل و تحریم‌ها لغو یا سبک‌تر شوند، در نبود عزم راسخ و سرمایه‌گذاری کلان، مشکلات محیط زیستی کشور حل نخواهند شد. با اینکه بی‌شک نمی‌توان تحریم‌ها را به عنوان علت‌العلل مشکلات محیط زیستی ایران برشمرد، از نقش تشدیدکننده آنها نیز نمی‌توان چشم پوشید. اثرات محیط زیستی تحریم‌ها سطح زندگی و سلامت نسل‌های متفاوتی از ایرانیان را تحت تاثیر قرار خواهد داد، حتی آنان که حتی هنوز چشم بر جهان نگشوده‌اند و نقشی در سیاست‌ها و مذاکرات هسته‌یی نداشته‌اند. بنابراین تحریم‌ها را می‌توان به عنوان جنگی سرد و خاموش علیه ایران قلمداد کرد که آثار آن محدود به عصر کنونی نخواهد بود. پیامدهای محیط زیستی تحریم‌ها، اما، جنبه دیگری نیز دارند: مشکلات محیط زیستی مرزهای سیاسی را به رسمیت نمی‌شناسند. ایران از گزند و پیامدهای بی‌سامانی و بی‌ثباتی همسایگانش، عراق و افغانستان، در امان نبوده است. عدم ثبات سیاسی در افغانستان و اختلافات موجود بر سر سهم ایران از رود هیرمند تاثیری نسبتا بسزایی در خشکیدن دریاچه هامون در شرق ایران داشته است که کشاورزی را در این منطقه مختل کرده و به ازدیاد توفان‌های شن و گرد و غبار در منطقه منجر شده که کوچ اجباری دسته‌یی از مردمان این نواحی را به دنبال داشته است. غرب ایران هم در معرض ریزگردهای مهاجر ناشی از سوءمدیریت اراضی و خشکیدن مانداب‌های (گونه‌یی از تالاب) عراق بوده است. اثرات این ریزگردها حتی به پایتخت ایران نیز رسیده است و آن را به یکی از علل اصلی آلودگی هوای تهران تبدیل کرده است با اینکه تهران از مرزهای این همسایه غربی ۵۵۰ کیلومتر فاصله دارد. حتی اگر بپذیریم که آنچنان که غرب ادعا می‌کند تحریم‌ها تنها و تنها ایران را نشانه گرفته‌اند همان‌طور که مشکلات محیط زیستی کشورهای همسایه ایران را تحت‌الشعاع قرار داده، مشکلات اساسی محیط زیستی ایران، از جمله افزایش آلودگی هوا، کاهش تنوع زیستی، بیابان زایی، جنگل‌زدایی و خشکیدن منابع آبی نیز عاقبت مرزهای جغرافیایی و سیاسی را در نوردیده و اثرات مهلک منطقه‌یی و حتی جهانی بار خواهند آورد. با این حال، به دلیل بدیهی، مناقشات و مذاکرات بر سر تحریم‌ها عموما متمرکز بر پیامدها و جنبه‌های اقتصادی- سیاسی هستند و احوال چند دهه اخیر ایران و منطقه و مذاکرات هسته‌یی گواه آن است که هم طرف تحریم کننده و هم طرف تحریم شونده از پیامدهای مانا، پویا و ناخوشایند محیط زیستی تحریم‌ها کاملا غافل‌اند. بنابراین با وجود اینکه با توجه به توافق اخیر امریکا و چین به نظر می‌رسد که مباحث توسعه پایدار، حفاظت از محیط زیست و گرمایش زمین در دستور کار قدرت‌های سیاسی جهان قرار گرفته است، متاسفانه نمی‌توان به توجه به محیط زیست در مذاکرات هسته‌یی ایران و گروه ۱+۵ امید چندانی داشت. در این میان جای این سوال وجود دارد که سیاستمداران غربی که خود را سردمدار حقوق بشر قلمداد می‌کنند چگونه می‌توانند از آثار این جنایت خاموش خود علیه ایرانیان و مردمان دهکده جهانی غافل باشند؟ آیا قوانین حقوق بشر فقط در موارد خاص کاربرد دارد؟

*متخصص آب و محیط زیست، دانشگاه ملبورن

شهری

در جلسه غیرعلنی شورای شهر مطرح شد

نیاز به کمک شهرداری برای ساماندهی کارتن‌خواب‌ها

□ **حمیدرضا خالدی** / یکصد و دوازدهمین جلسه شورای شهر را می‌توان به نوعی جلسه اختصاصی کارتن خواب‌های تهران نامید چرا که بیشترین وقت و مهم‌ترین مصوبه دیروز را به خود اختصاص داد. نقطه آغاز این بحث سخنانی بود که رییس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شورا درمورد کارتن خواب‌ها مطرح کرد و گفت: خبری به نقل از شهردار تهران مبنی بر حضور ۱۵ هزار کارتن خواب در شهر تهران درج شد که این امر با توجه به اینکه هوا رو به سردی می‌گراید ما را نگران کرده است. معتقدیم اگر به این موضوع به صورت جدی پرداخته نشود در آینده با مشکلات بسیار جدی‌تری نیز مواجه خواهیم بود.

دنیا مالی افزود: آمار کارتن خواب‌ها در سال‌های گذشته بالغ بر چهار تا پنج هزار نفر بود که رشد فزاینده این آمار جای نگرانی دارد.

وی هشدار داد: اعتیاد و فرزندان کار از جمله عوامل کارتن خوابی هستند و موضوع نگران کننده دیگر این است که نسبت زنان کارتن خواب نیز در حال افزایش است. پس از سخنان دنیا مالی کلیپی درهمین مورد یعنی وضعیت کارتن‌خواب‌های شهر تهران پخش شد که حاضران را بسیار متاثر کرد و بهانه‌یی شد برای ادامه این بحث.

رییس کمیته اجتماعی شورای شهر درهمین زمینه با تقدیر از توجه دنیا مالی به موضوع کارتن خواب‌ها گفت: ما تنها کارتن خواب‌ها را نگهداری می‌کنیم در حالی که بهتر این است با بهره‌گیری از مددکاران متخصص اجتماعی و مداخله آنان این افراد را به صحنه اجتماع بازگردانیم.

فاطمه دانشور در ادامه با تاکید بر تعامل دستگاه‌های دولتی با شهرداری گفت: در حال حاضر شهرداری با اینکه ساماندهی کارتن خواب‌ها جزو وظایف سازمانی‌اش نیست اما از سازمان‌های متولی بهتر عمل کرده است. برای حل این معضل وزارت کار و رفاه، سازمان تامین اجتماعی، وزارت آموزش و پرورش و وزارت بهداشت و درمان نیز باید جدی‌تر به صحنه بیاند و با شهرداری تعامل کنند. رییس کمیته ایمنی نیز در ارتباط با ساماندهی کارتن‌خواب‌ها گفت: با شروع فصل سرما طبیعی است که تعداد افرادی که به گرمخانه‌ها مراجعه می‌کنند افزایش می‌یابد. البته فضاهایی را که شهرداری ایجاد کرده، انصافا فضای آرام و مناسبی است که بعضا افراد دانشجو نیز در این گرمخانه‌ها حضور دارند. معصومه آباد ادامه داد: در جلسه‌یی که با مدیر کل بهزیستی استان تهران برگزار شد بر این نکته تاکید شد که حضور مددکاران تخصصی یک الزام در ساماندهی کارتن‌خواب‌هاست و این در حالی است که به عقیده سازمان بهزیستی هزینه‌های شهرداری در این مورد در برخی مسیرها روند تخصصی ندارد.

رییس کمیته ایمنی شورا اضافه کرد: با توجه به اینکه شهرداری در قبال این اقدامات مسوولیت قانونی ندارد چه بهتر که این موضوع از طریق شورای عالی استان‌ها مطرح تا وظایف شهرداری در این زمینه مشخص شود. رییس شورای اسلامی شهر تهران هم به عنوان سومین سخنران این جلسه درمورد بحث یاد شده با بیان اینکه موضوع ساماندهی کارتن‌خواب‌ها مدت‌ها است دغدغه شورا بوده گفت: در این موضوع باید دقت داشت که نه تنها وزارت بهداشت و درمان و سازمان بهزیستی بلکه دادستانی هم حضوری فعال داشته باشد چرا که نگهداری افراد تخلف است اما در نظر داشته باشید در شب‌های یخبندان تهران در سال‌های گذشته نمی‌توانستیم کارتن‌خواب‌ها را رها کنیم. وی ادامه داد: در میان افراد کارتن خواب، دانشجویانی بودند که در وضعیتی اسفناک درس می‌خواندند و در چنین شرایطی شهرداری اقدام به انتقال آنان به گرمخانه‌ها می‌کرد و متاسفانه این وظیفه به عهده شهرداری تا امروز مانده در حالی که تعداد کارتن‌خواب‌ها نیز رو به ازدیاد است چرا که مهاجرت به تهران در حال افزایش است.

رییس شورای عالی استان‌ها گفت: تعامل دستگاه‌های دولتی با شهرداری هرچه سریع‌تر باید صورت گیرد و ما نیز در شورای عالی استان‌ها پیگیر آن هستیم که وظایف قانونی شهرداری مشخص شود.

در ادامه جلسه غیر علنی دیروز بحث آب و آلودگی آن هم به شکلی کلی و مختصر مطرح شد. آن هم از سوی غلامرضا انصاری که از رییس شورا خواست تا از مدیر عامل سازمان آبفا دعوت کنند با حضور در شورا گزارشی را در خصوص وضعیت آب تهران ارایه کند.

تعیین خزانه‌دار شورا

انتخاب خزانه‌دار هم یکی از دستورات جلسه دیروز شورا بود که براساس آن حبیب کاشانی از سوی رییس شورای شهر معرفی شد. این در حالی است که به پیشنهاد غلامرضا انصاری، ولی‌الله شجاع‌پوریان نیز برای خزانه‌داری اعلام کاندیداتوری کرد.